

sionsarbete var färdigt, gavs kommissionens ordf., greve Gustaf Cronhielm i uppdrag att ytterligare rätta skrivarten, så att överallt en lika lagstil bleve införd. Under åratals arbetade han därpå och resultatet blev, att lagen bedömts såsom »utan jämförelse det största konststycke i stilistisk väg, vilket svenska språket på flera sekler har att uppvisa», och att svensk lagstil sedan dess stått såsom en förebild. Det borde ej vara förmätet att samma krav ställes på vår svenska kyrkas liturgiska böcker. En tanke på den folkpedagogiska betydelse, de ändock ännu äga, borde vara nog att förbjuda ett

otillbörligt brådskande vid deras reviderande.

Till sist må anmärkas, att den korta tiden mellan H. F:s publicering och dess behandling i kyrkomötet icke tillåtit en så grundlig granskning, som kunde varit önskvärd. Trots de obestridliga förtjänster, som på vissa punkter utmärka förslaget, synes det dock på ovan anförda grunder omöjligt att önska dess antagande i den nuvarande formen. Det är därför att hoppas, att H. F. måtte få undergå ännu en grundlig genomarbetning, innan det fastställes såsom gällande för den Svenska Kyrkan.

A. Adell. F. M. Allard. K. Peters.

Förslag till omdaning av högaltaret i Linköpings domkyrka.

Linköpings domkyrka är i dessa dagar föremål för alla konstvänners uppmärksamhet i vårt land. Det gäller ställningstagande till de båda förslag till högaltarets omändring, vilka utförts av arkitekterna Erik Fant och Martin K. Westerberg. Enligt båda förslagen, av vilket arkitekten Fants nu visas i modell, skola de Byströmska gipsfigurerna avlägsnas, koret omgärdas med ett skrank och altarbordet prydas med ett bildskåp.

Det förstnämnda förslaget inpassar sig smidigt i det sengotiska koret. Altarskåpet, vars former lånats från de rikt artikulerade flamländska 1400-talsskåpen med sirlig och starkt vertikalbetonad kontur, begränsas på sidorna av ett något lägre skrank av mörk ek med rik förgyllning. Mellan skrankets vridna pelare tänker sig arkitekten höga ljus, vars brinnande lågor och deras reflexer i skåpets blanka guld torde göra en storartad verkan mot

den ljusfyllda rymden i koromgången. Skranket skall blott utföras i de tre östra bågarna, emedan en inkomponering av de medeltida monstranshusen anses olämplig. Vissa detaljer på de båda östligaste pelarna ge nämligen vid handen, att kyrkans äldsta korskrank, som var av sten, blott haft denna omfattning. I triumfbågen föreslås återupptagandet av det stora krucifixet, som nu hänger nästan osynligt på södra väggen över Heemskercks altartavla. (Vid modellens uppsättande försummade man att medtaga krucifixet, vilket såsom ett viktigt kompositionselement måste tänkas med i helheten). Den nuvarande tarvliga altarringen bör slutligen borttagas, så att det mäktiga medeltida altarbordet av sten blir synligt. En ny altarring med öppet mittparti föreslås istället. Vid kommunion kan ett flyttbart mittparti insättas.

Som helhet måste detta förslag

betecknas som synnerligen lyckat. Med säker stilkänsla har arkitekten lyckats inkomponera skåp och skrank i den gotiska byggnaden och detta på sådant sätt, att båda dessa bli — som sig bör — pryddande detaljer, som samla och stärka det intryck, som altarbordet

skall ge. Skåpet självt med sina eleganta linjer och sin starka höjdstreävan är en förberedelse till de resliga pelarna och valven, medan skrankets gracila ståndare ge en reflex av altarbordets tyngre halvkolonner.

Bengt Cnattingius.

Recensioner.

Gunnar Rosendal: Nutida teologi och förkunnelsen. Sthlm. Diak. förl. 247 s. Pris: 6: — kr.

När en dedikation och studiet av innehållsförteckningen, vilken ju är den viktigaste delen av en bättre avhandling, gåvo vid handen, att här fanns ett kapitel om »Nutida systematisk teologi och gudstjänstens rituella partier», uppstego arga misstankar i recensentens hjärna. Enligt vedertagen praxis och ännu gällande begreppsbestämningar hör visserligen liturgiken ej såsom en underavdelning hemma i homiletiken, men i det dagliga livet blir ju ej sällan det liturgiska ett appendix till förkunnelsen, och därför syntes man kunna frukta en avhandling, där liturgien behandlades med nedlåtenhet från den store förkunnarens synvinkel. Det må genast sägas, att farhågorna i det stycket ej besannades. Förf. har höga tankar om liturgien och dess värde och goda och roliga saker att säga om den. Kvar står dock den formella anmärkningen, att arbetets titel ej täcker avhandlingens innehåll.

Samtidigt inställde sig emellertid öskt en annan fråga: Kan det verkligen för liturgien vara fruktbarande att denna sammanställning göres: Nutida teologi och förkunnelsen. Liturgien är ju det konservativaste i religionen och tillika det konserverande, — den nutida, »moderna» teologien åter visar det fluktuerande, avspeglar skiftningarna i det innevarande ögonblickets rel. tänkande. Den, som nu med det väntande kapitlet om liturgien i ögnasikte, läser avhandlingens f. ö. mycket intressanta översikt av olika strömningar i samtidens teologiska tänkande, kan ej undgå att göra den reflexionen att många av dessa tankelinjer måste bidra till en ny uppskattning av det liturgiska. Dit höra det teocentriska draget, framhävandet av det objektiva i kristendomen o. s. v. Ottos »upptäckt» av det Heliga har ju fört denne systematiker direkt in på det liturgiskt-refor-

matoriska arbetsfältet. När Runestam i sin framställning av världen såsom en organism betonar den andliga solidaritetens idé, har han ju samtidigt dragit fram en av de liturgiskapande faktorerna. Flera exempel kunde andragas. Emellertid har författaren i sin principiella undersökning ej närmare utfört detta uppslag, utan nöjer sig med att efter en hänvisning till Rodhes arbete: »Vår svenska högmässa» konstatera, att »nutida systematisk teologi är av synnerlig betydelse för Gudstjänstens liturgiska partier».

Utifrån sin principiella undersökning vill förf. även söka sig fram till praktiska synpunkter på altartjänstens utförande. Därvid ställer han problemet sålunda: Hur måste altartjänsten utföras för att bli ett tjänligt uttrycksmedel för det uppbyggelsevärde, som nutida teologi har att ge? En sådan frågeställning synes för anmälaren inte alldeles riskfri. Även om den nutida teologien har betydelse för uppbyggelsen, har man inte rätt att av densamma begära råd om altartjänstens utförande eller att ställa liturgien under dess lydno. Detta så mycket mera som den samtida teologien dock är en synnerligen mångskiftande företeelse. Icke allt inom densamma är församlingsuppbyggande. Ett tillvägagångssätt sådant som författarens kan medföra att för den *evangeliska* gudstjänsten väsentliga synpunkter gå förlovrade, medan sådana som ej tillkomma *församlings*gudstjänsten få dominera. Att den av förf. brukade metoden fört till diskutabla resultat må belyas med ett belägg.

I den teocentriska teologiens namn och för att Gudstanken ej skall lida intrång kräver han att alla böner, ej blott Fader vår och syndabekännelsen, skola läsas på knä — av prästen, Konsekvensen av auktors tes bör givetvis vara kravet på att församlingen skulle delta i knäböjandet vid *alla* böner, vilket skulle medföra en störande oro, dels också att